

17 Αυγούστου 2016

Γιατί προσευχόμαστε στραμμένοι προς ανατολάς;

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#)

Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός

A. Επειδή έχουμε διπλή φύσι, προσφέρουμε διπλή προσκύνησι

Ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός (1) μας διδάσκει, ότι δεν προσκυνούμε προς ανατολάς απλώς και ως έτυχε, αλλά επειδή η φύσις μας είναι σύνθετος, δηλαδή ορατή και αόρατος, νοητή και αισθητή, προσφέρουμε στον Δημιουργό διπλή και την προσκύνησι: η ψυχή είναι στραμμένη νοερά προς τον Θεό και ταυτόχρονα το σώμα προσκυνεί προς ανατολάς.

Αυτός ο διπλός τρόπος, νοητός και αισθητός, της αναφοράς μας προς τον Κύριο

φαίνεται και σε άλλες περιπτώσεις: ψάλλουμε με τον νου μας, αλλά ταυτόχρονα και με τα σωματικά χείλη μας• βαπτιζόμαστε και στο ύδωρ και στο Άγιο Πνεύμα, δηλαδή ενούμεθα με τον Κύριό μας με δύο τρόπους: μετέχοντες στα Ιερά Μυστήρια και στην Χάρι του Αγίου Πνεύματος.

B. Ο Χριστός μας ονομάζεται «Ανατολή»

Ο Κύριός μας και Θεός μας είναι το νοητό Φως: «ο Θεός φως εστιν» (2)• επίσης είναι ο «ήλιος της δικαιοσύνης» (3)• είναι το «φως του κόσμου» (4), το «μέγα φως» (5) και η «Ανατολή» (6), η οποία «επεσκέψατο ημάς εξ ύψους» (6) και με την Χάρι και την Αλήθειά Του εφώτισε τους ανθρώπους, που ήσαν καθήμενοι «εν σκότει» αγνωσίας, «εν χώρα και σκία θανάτου» (5) της αμαρτίας.

Ακριβώς για τον λόγο αυτόν πρέπει να αφιερώνουμε στον Χριστό μας την ανατολή για την προσκύνησι, διότι το κάθε τι ωραίο πρέπει να το αποδίδουμε στον Θεό, από τον Οποίο προέρχεται κάθε αγαθό.

Και ο θείος Δαβίδ λέγει: «Αι Βασιλείαι της γης, άσατε τω Θεώ, ψάλατε τω Κυρίω τω επιβεβηκότι επί τον ουρανόν του ουρανού κατά ανατολάς» (7), διότι ο Κύριος άρχισε τα έργα Του από δυσμών ηλίου και τελειώνει αυτά «κατά ανατολάς», στην πηγήν του φωτός• επίσης η Αγία Γραφή λέγει: «εφύτευσεν ο Θεός παράδεισον εν Εδέμ κατά ανατολάς, ένθα τον άνθρωπον, ον επλάσεν, έθετο» (8) και όταν ο άνθρωπος παρέβη την εντολή, εξωρίσθη «απέναντι του παραδείσου της τρυφής» (9), δηλαδή στα δυτικά.

Γ. Αναζητούμε την αρχαία Πατρίδα μας προς ανατολάς

Προσκυνούμε λοιπόν τον Θεό, αναζητώντας την αρχαία Πατρίδα μας και ατενίζοντας προς Αυτήν• αυτό μας υπενθυμίζει και η Σκηνή του Μαρτυρίου στην Παλαιά Διαθήκη που είχε στραμμένο το «Καταπέτασμα» (10) και το «Ιλαστήριον» (11) προς την ανατολή. Και η φυλή του Ιούδα, επειδή ήταν τιμιωτέρα, ήταν

παρατεταγμένη «κατά ανατολάς» (12). Και στον περιώνυμο Ναό του Σολομώντος η πύλη του Κυρίου ευρίσκετο κατά ανατολάς (13).

Αλλ' όμως και ο Κύριός μας, όταν ήταν επί του Σταυρού, έβλεπε προς τα δυτικά, και έτσι εμείς όταν προσκυνούμε Αυτόν, ατενίζουμε προς Αυτόν, δηλαδή στραμμένοι προς τα ανατολικά. Και όταν κατά την Ανάληψί Του εφέρετο επάνω προς ανατολάς, και έτσι προσεκύνησαν Αυτόν οι Αποστολοι (14)• και με τον ίδιο τρόπο θα έλθη, όπως είδαν Αυτόν να κατευθύνεται στον Ουρανό (15), όπως είπε ο ίδιος ο Κύριος: «ώσπερ η αστραπή εξέρχεται από ανατολών και φαίνεται έως δυσμών, ούτως έσται και η παρουσία του Υιού του ανθρώπου» (16).

Προσμένοντες λοιπόν κατά την Δευτέρα Παρουσία τον Σωτήρα μας, «επί ανατολάς προσκυνούμεν».

Δ. Άγραφος Παράδοσις

Αυτή η Παράδοσις είναι άγραφος και προέρχεται από τους Αγίους Αποστόλους, διότι «πολλά αγράφως ημίν παρέδωκαν».

Βάσει άλλωστε αυτής της αγράφου Παραδόσεως, οι Ναοί των Ορθοδόξων έχουν το Ιερό Βήμα προς ανατολάς ούτως, ώστε τόσο ο Ιερέυς όσο και οι πιστοί προσευχόμενοι να είναι στραμμένοι ανατολικά, εικονίζοντας τον νέο Λαό του Θεού, ο οποίος εξερχόμενος από την Αίγυπτο των παθών και το κοσμικό σκότος, πορεύεται προς την κατά ανατολάς Γην της Επαγγελίας, την επουράνια Πατρίδα, ενώ προπορεύεται, ως οδηγός, ο νέος Μωυσής, ο Ιερέυς-Ποιμήν δεόμενος ενώπιόν του Θυσιαστηρίου, του νοητού αυτού Θρόνου της Θείας Μεγαλωσύνης.

Για τον ίδιο ακριβώς λόγο επικρατεί η καλή και ωραία και συμβολική συνήθεια να τοποθετούμε τους νεκρούς και κατά τις επικήδειες Ακολουθίες στον Ιερό Ναό, αλλά και στα μνήματα ούτως, ώστε να είναι στραμμένοι προς ανατολάς.

Αλλά και οι ευλαβείς Ορθόδοξοι, τουλάχιστον έτσι έκαμαν οι παλαιότεροι, φροντίζουν, όταν κατακλίνονται για να κοιμηθούν, να βλέπουν προς ανατολάς: αναπολούντες τον «Παράδεισον εν Εδέμ κατά ανατολάς» (8) και προσευχόμενοι, παραδίδονται με εμπιστοσύνη στην Θεία Πρόνοια και την ανάπαυσι του ύπνου.

1. Ι. Δαμασκηνού, ΡΓ τ. 94, σελ. 1133B-1136B/Ε.Α.Ο.Π., L. IV, Κεφάλ. ΙΒ .

2. Α Ίωάν. α 5.

3. Μαλαχ. δ 2.

4. Ιωάν. η 12.

5. Ησ. θ 2• Ματθ. δ 16.

6. Ιερεμ. κγ 5• Ζαχαρ. γ 8• Λουκ. α 78.

7. Ψαλμ. ξζ 33-34.

8. Πρβλ. Γένεσ. β 8.

9. Γένεσ. γ 24.

10. Έξοδ. λζ 5.

11. Λευϊτ. ιστ 14.

12. Αριθμ. β 3.

13. Ιεζεκ. μδ 1 ε.

14. Λουκ. κδ 52.

15. Πραξ. α 11.

16. Ματθ. κδ 27.

Πηγή: imeroviglio.blogspot.gr